Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова

Кафедра терапевтичної стоматології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
В. о. проректора ЗВО
з наукової роботи
_____ Валентина ЧОРНА
«31» серпня 2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

ВК 4.1 ТЕРАПЕВТИЧНА СТОМАТОЛОГІЯ

підготовки доктора філософії

на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти

галузі знань _____І Охорона здоров'я та соціальне забезпечення

(шифр і назва галузі знань)

спеціальності ____І1 Стоматологія_____

(шифр і назва спеціальності)

2026 рік

Робоча програма освітнього компонента «Терапевтична стоматологія» підготовки фахівців третього освітньо-наукового рівня вищої освіти
«26» __серпня__ 2026 р., 32 с.

Розробники:
к.мед.н, доцент _____ Наталія ГАДЖУЛА
д.мед.н., професор _____Марія ШІНКАРУК-ДИКОВИЦЬКА

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри терапевтичної стоматології
Протокол від «__26__» _серпня_ 2026___ р. № _1_

Завідувач кафедри терапевтичної стоматології

д.мед.н., професор _____Марія ШІНКАРУК-ДИКОВИЦЬКА

« _26_ » _серпня___ 2026 року

Схвалено методичною радою стоматологічних дисциплін
Протокол від «27 серпня__2026 р. № _1__

Голова_____ Сергій ШУВАЛОВ
« _27_ » _серпня___ 2026 року

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Терапевтична стоматологія» складена відповідно до ОНП «Стоматологія» (2026), третього рівня вищої освіти (доктор філософії) галузі знань І “Охорона здоров’я та соціальне забезпечення”, спеціальності І1 “Стоматологія” відповідно до Стандарту вищої освіти спеціальності 221 Стоматологія.

Анотація навчальної дисципліни

Програма дисципліни «Терапевтична стоматологія» складена відповідно до порядку підготовки здобувачів третього (доктор філософії) рівня освіти у вищих медичних навчальних закладах освіти України у відповідності до вимог кредитно-трансферної системи організації навчального процесу ECTS, навчального плану підготовки фахівців третього (доктор філософії) рівня вищої освіти,

галузі знань І “Охорона здоров’я та соціальне забезпечення”, спеціальності І1 “Стоматологія”.

Дисципліна є вибірковим компонентом освітньо-наукової програми «Стоматологія», циклу професійної підготовки доктора філософії, розрахована на 5 кредитів, які здобувачі освіти засвоюють протягом 3-5 семестрів на 2-3 роках навчання.

Основним фокусом програми є поглиблене вивчення сучасних наукових підходів до етіології, патогенезу, діагностики, профілактики та лікування захворювань твердих тканин зубів, ендодонта, пародонта і слизової оболонки порожнини рота.

Предметним напрямом програми є профілактика, діагностика, клінічні особливості та комплексне лікування різних патологічних станів у стоматології. Програма орієнтована на отримання знань про сучасні концепції розвитку стоматологічних захворювань, новітні методи їх діагностики та лікування, принципи диференційної діагностики, оцінювання ефективності лікувально-профілактичних заходів і прогнозування результатів лікування, формування умінь та навичок критичного аналізу наукових даних, обґрунтування клінічних рішень і застосування сучасних наукових досягнень у дослідницькій діяльності.

Робоча програма складена на основі:

освітньо-наукової програми «Стоматологія» підготовки фахівців третього рівня (доктор філософії) вищої освіти галузі знань І “Охорона здоров’я та соціальне забезпечення”; спеціальності І1 “Стоматологія”;

навчального плану підготовки здобувачів спеціальності І1 Стоматологія на 2026-2030 навчальні роки;

Положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М. І. Пирогова.

1. Опис навчальної дисципліни (анотація)

Програма навчальної дисципліни «Терапевтична стоматологія» призначена для закладів вищої освіти МОЗ України у відповідності до вимог кредитно-трансферної системи організації навчального процесу ECTS, заснованої на поєднанні технологій навчання за розділами та залікових кредитів оцінки – одиниць виміру навчального навантаження здобувача освіти необхідного для засвоєння дисципліни або її розділу.

2. Видами навчальних занять згідно з навчальним планом є: практичні заняття, самостійна робота аспірантів.
3. Підсумковий контроль засвоєння дисципліни здійснюється по її завершенню у формі іспиту згідно з навчальним планом для спеціальності І1 Стоматологія.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є сучасні наукові концепції, методи діагностики, профілактики та лікування захворювань твердих тканин зубів, ендодонта, пародонта та слизової оболонки порожнини рота, механізми їх розвитку, клінічні прояви, взаємозв’язок із загальносоматичною патологією, доказове обґрунтування лікувально-профілактичних підходів та оцінювання їх ефективності.

Міждисциплінарні зв'язки: вивчення навчальної дисципліни «Терапевтична стоматологія» ґрунтується на знаннях, здобутих аспірантами на другому (магістерському) рівні вищої освіти, та інтегрується з освітніми компонентами загальної й професійної підготовки освітньо-наукової програми «Стоматологія». Загальнонаукові освітні компоненти, зокрема «Філософія науки», «Методологія наукових досліджень та основи написання наукових проєктів», «Медична статистика. Належна статистична практика», «Публікаційна активність та наукометричні бази даних», «Академічне письмо» та «Англійська мова в академічній та дослідницькій діяльності», забезпечують методологічну основу для критичного аналізу наукової літератури, оцінювання доказовості сучасних методів діагностики та лікування, інтерпретації результатів досліджень і використання наукових джерел у професійній та дослідницькій діяльності. Освітні компоненти професійної підготовки, зокрема «Сучасна стоматологія: інтегрований курс» та «Клінічна (лабораторна) практика за спеціальністю», сприяють інтеграції знань щодо етіології, патогенезу, клінічних проявів, діагностики, лікування та профілактики стоматологічних захворювань. Знання з медичної етики, деонтології, біоетики та медико-правових основ наукових досліджень забезпечують дотримання професійних, етичних і правових принципів клінічної діяльності, взаємодії з пацієнтами та проведення наукових досліджень. У свою чергу, навчальна дисципліна «Терапевтична стоматологія» сприяє поглибленню професійних знань і формуванню дослідницьких компетентностей у сфері стоматології, розвитку клінічного мислення, інтеграції сучасних наукових даних у діагностику, лікування та профілактику стоматологічних захворювань, а також обґрунтуванню й реалізації наукових досліджень за спеціальністю І1 «Стоматологія».

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. **Метою викладання** навчальної дисципліни «Терапевтична стоматологія» є поглиблення професійних знань і формування здатності аспірантів до самостійної науково-дослідної та інноваційної діяльності, продукування нових ідей, планування і виконання оригінальних наукових досліджень, отримання нових науково обґрунтованих результатів та їх упровадження у клінічну практику, освітній процес і подальший розвиток стоматологічної науки.

2.2. Основними **завданнями** вивчення дисципліни "Терапевтична стоматологія" є:

- поглиблення знань щодо сучасних наукових концепцій етіології, патогенезу, діагностики, профілактики та лікування захворювань твердих тканин зубів, ендодонта, пародонта і слизової оболонки порожнини рота;
- формування здатності інтерпретувати результати клінічних, лабораторних та інструментальних досліджень, використовувати їх для обґрунтування діагнозу, диференційної діагностики та вибору лікувальної тактики;
- поглиблення знань щодо сучасних методів і технологій діагностики та лікування стоматологічних захворювань, оцінювання їх ефективності, безпечності та віддалених результатів;
- розвиток навичок критичного аналізу наукової літератури, міжнародних клінічних рекомендацій і протоколів, порівняння результатів досліджень та визначення актуальних наукових проблем у терапевтичній стоматології;
- формування здатності планувати та обґрунтовувати дизайн наукових досліджень, обирати відповідні методи, аналізувати й узагальнювати отримані результати;
- забезпечення дотримання принципів академічної доброчесності, дослідницької етики, біоетики та належної клінічної практики під час планування, проведення і представлення результатів наукових досліджень;
- розвиток здатності інтегрувати результати сучасних наукових досліджень у клінічну практику, освітній процес і професійну діяльність.

2.3. **Компетентності та результати навчання,** формуванню яких сприяє дисципліна:

Інтегральна компетентність (ІК): Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми стоматології і дотичні міждисциплінарні проблеми, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК01. Здатність розв'язувати комплексні задачі на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору з дотриманням професійної етики та академічної доброчесності.
ЗК02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК03. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК05. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
ЗК06. Здатність аналізувати інформацію та приймати обґрунтовані професійні рішення.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК01. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання в стоматології і дотичних до неї суміжних напрямів медицини і можуть бути опубліковані у провідних міжнародних наукових виданнях.
СК02. Здатність ініціювати, розробляти і реалізовувати комплексні інноваційні проєкти в сфері стоматології та дотичні до них міждисциплінарні проєкти.
СК03. Здатність презентувати та обговорювати результати наукових досліджень та інноваційних проєктів у сфері стоматології усно і письмово державною мовою та однією з офіційних мов Європейського Союзу, оприлюднювати результати досліджень у провідних міжнародних наукових виданнях.
СК04. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність зі спеціальності «Стоматологія» у закладах вищої освіти.
СК05. Здатність генерувати нові ідеї щодо розвитку теорії та практики стоматології, виявляти проблеми, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру в галузі охорони здоров'я, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень в стоматології.
СК06. Здатність застосовувати сучасні цифрові технології, бази даних та інші електронні ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій та навчальній діяльності.
СК07. Здатність критично аналізувати, оцінювати і синтезувати нові та комплексні ідеї у сфері стоматології та з дотичних міждисциплінарних питань.
СК08. Здатність до безперервного саморозвитку та самовдосконалення.
СК09. Володіння сучасними методами наукового дослідження.
СК10. Здатність до впровадження нових знань (наукових даних) в науку, освіту та інші сектори суспільства.
СК11. Здатність брати участь у нарадах, професійних об'єднаннях, наукових конференціях, форумах, конгресах, засіданнях наукових товариств, стажуваннях та мобільності.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна:

Терапевтична стоматологія як навчальна дисципліна закладає фундамент для формування в подальшому інтегративних кінцевих результатів навчання згідно з ОНП третього (освітньо-наукового) рівня галузі знань І "Охорона здоров'я та соціальне забезпечення" спеціальності І1 "Стоматологія", освітньої програми "Стоматологія" 2026, а саме:

РН01. Мати концептуальні та методологічні знання зі стоматології та на межі предметних областей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень з відповідного напряму, отримання нових знань та/або здійснення інновацій.
РН02. Глибоко розуміти загальні принципи та методи наук про здоров'я людини, основні тенденції їх розвитку, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних наукових розвідках у сфері стоматології та у викладацькій практиці.
РН04. Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу, експериментальних досліджень, статистичного аналізу даних, наявні літературні дані.
РН05. Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу медико-біологічної інформації, зокрема, статистичні методи аналізу даних великого обсягу та/або складної структури, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи.
РН06. Застосовувати загальні принципи та методи досліджень у сфері охорони здоров'я, а також сучасні методи та інструменти, цифрові технології та спеціалізоване програмне забезпечення для провадження досліджень у сфері стоматології.
РН09. Планувати і виконувати дослідження зі стоматології та з дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасних інструментів та дотриманням норм професійної і академічної етики, біоетики, належної клінічної практики (GMP), критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань.
РН11. Впроваджувати результати наукових досліджень у освітній процес, медичну практику та суспільство.

Результати навчання для дисципліни
Після опанування навчальної дисципліни аспірант повинен уміти:

1. Аналізувати сучасні наукові дані щодо етіології, патогенезу, діагностики, профілактики та лікування стоматологічних захворювань терапевтичного профілю.
2. Інтерпретувати результати клінічних, лабораторних та інструментальних досліджень і використовувати їх для обґрунтування діагностичних та лікувальних рішень.
3. Оцінювати ефективність, безпечність і доказовість сучасних методів діагностики та лікування стоматологічних захворювань.
4. Обґрунтовувати вибір оптимальної тактики ведення пацієнтів зі стоматологічною патологією відповідно до сучасних клінічних рекомендацій і принципів доказової медицини.
5. Здійснювати критичний аналіз наукових публікацій, порівнювати результати досліджень та визначати невирішені наукові проблеми у сфері терапевтичної стоматології.
6. Розробляти та обґрунтовувати дизайн наукового дослідження, визначати його мету, завдання, методи та очікувані результати з урахуванням принципів академічної доброчесності й біоетики.
7. Дотримуватися принципів академічної доброчесності, дослідницької етики та біоетики під час пошуку, опрацювання, аналізу й представлення наукової інформації та результатів власних досліджень.
8. Узагальнювати та презентувати результати наукової діяльності, формулювати аргументовані висновки та обґрунтовувати можливості їх практичного застосування у стоматології.

3. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Програма вивчення дисципліни структурована на 3 модулі, до складу яких входять блоки змістових модулів.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 150 годин 5 кредитів ЄКТС.

Опис навчального плану з дисципліни

Структура навчальної дисципліни	**Кількість годин**			**СР**	**Рік навчання**	**Вид контролю**
	Всього годин/ кредитів ECTS	**Аудиторних**				
		Лекцій	**Практичних**			
	150 годин/ 5 кредитів				**2-3**	
Модуль 1. Одонтопатологія в терапевтичній стоматології	50 годин / 1,67 кредитів ECTS	-	30	20		
Модуль 2. Захворювання пародонта: сучасні концепції патогенезу, діагностики та лікування	50 годин / 1,67 кредитів ECTS	-	30	20		
Модуль 3. Захворювання слизової оболонки порожнини рота: сучасні підходи до діагностики та лікування	50 годин / 1,67 кредитів ECTS	-	20	30		ПК-іспит

Примітка: 1 кредит ECTS становить 30 академічних годин.

Аудиторне навантаження становить 53 %, СР – 47 %.

Модуль 1. Одонтопатологія в терапевтичній стоматології

Тема 1. Сучасні наукові концепції етіології та патогенезу основних захворювань твердих тканин зубів. Молекулярні, клітинні та мікробіологічні механізми розвитку одонтопатології. Міждисциплінарний аналіз чинників ризику з позицій стоматології, мікробіології, клінічної біохімії та патофізіології.

Тема 2. Некаріозні ураження твердих тканин зубів: сучасні класифікаційні підходи, етіопатогенетичні механізми, клініко-морфологічні характеристики та диференційна діагностика. Взаємозв'язок структурних змін емалі та дентину з функціональними та системними чинниками.

Тема 3. Карієс зубів як біоплівково-опосередкований патологічний процес: сучасні уявлення про мікробіом, дисбіоз, демінералізацію та ремінералізацію. Генетичні, поведінкові, метаболічні й середовищні чинники карієсогенного ризику.

Тема 4. Сучасні методи діагностики карієсу: порівняльна оцінка клінічних, візуалізаційних, оптичних і цифрових технологій. Діагностична точність, чутливість, специфічність, відтворюваність результатів та прогностична цінність методів.

Тема 5. Персоніфікована профілактика та мінімально інвазивне лікування карієсу. Наукове обґрунтування ремінералізувальної терапії, методів контролю біоплівки, неінвазивних і

мікроінвазивних втручань. Критерії оцінювання ефективності профілактичних і лікувальних стратегій.
Тема 6. Сучасні реставраційні технології в терапевтичній стоматології: біомеханічні та адгезивні принципи, фізико-хімічні властивості реставраційних матеріалів, біосумісність і довготривала стабільність реставрацій. Цифрове планування та об'єктивізація клінічних результатів.
Тема 7. Патологія пульпи зуба: сучасні концепції етіології та патогенезу, структурно-функціональні зміни пульпи, нейросудинні й імунозапальні механізми. Клінічна, морфологічна та інструментальна діагностика, диференційна діагностика больових синдромів.
Тема 8. Біологічні та ендодонтичні методи лікування захворювань пульпи. Сучасні біоматеріали, принципи збереження життєздатності пульпи, регенеративні підходи та критерії вибору лікувальної тактики. Критичний аналіз доказової бази й віддалених клінічних результатів.
Тема 9. Апікальний періодонтит: сучасні мікробіологічні, імунологічні та морфологічні концепції патогенезу. Комплексна діагностика з використанням клінічних, рентгенологічних і цифрових методів. Наукове обґрунтування ендодонтичних протоколів, інструментальної обробки, іригації та обтурації кореневих каналів.
Тема 10. Повторне ендодонтичне лікування та ускладнення ендодонтичних втручань: етіологія невдач, аналіз причин персистенції інфекції, сучасні методи діагностики й корекції лікувальної тактики. Мікрохірургічні та фізичні технології в ендодонтії, оцінювання прогнозу й критеріїв успішності лікування.

Модуль 2. Захворювання пародонта: сучасні концепції патогенезу, діагностики та лікування
Тема 1. Сучасна пародонтологія: організація допомоги, термінологія та класифікації. Еволюція наукових підходів до систематизації пародонтальної патології, принципи діагностичного формулювання, стадіювання та градації пародонтиту. Порівняльний аналіз класифікаційних критеріїв і їх значення для клінічних досліджень.
Тема 2. Сучасні концепції етіопатогенезу захворювань пародонта: мікробіом, дисбіоз, порушення тканинного гомеостазу, імунозапальні механізми та ремоделювання сполучної тканини та кісткової тканини. Роль клітинних і молекулярних механізмів у прогресуванні пародонтальної патології.
Тема 3. Сучасна діагностика захворювань пародонта: клінічні, індексні, рентгенологічні, цифрові та лабораторні методи. Діагностична інформативність біомаркерів ротової рідини та ясенної рідини, можливості їх використання для оцінювання активності патологічного процесу та прогнозування перебігу захворювання.
Тема 4. Гінгівіт і локалізований пародонтит: патогенетичні механізми, клініко-морфологічні характеристики, диференційна діагностика та оцінювання факторів ризику. Критичний аналіз сучасних підходів до профілактики та лікування з урахуванням індивідуальних особливостей пацієнта.
Тема 5. Генералізований пародонтит: сучасні концепції перебігу та прогресування, клінічне стадіювання й градація, оцінювання ризику прогресування та прогнозування результатів лікування. Персоніфіковане планування комплексної терапії на основі клінічних, рентгенологічних і лабораторних показників.
Тема 6. Взаємозв'язок захворювань пародонта із загальносоматичною патологією. Спільні патогенетичні механізми пародонтальної та системної запальної відповіді, метаболічні й імунні порушення. Міждисциплінарні підходи до ведення пацієнтів із коморбідною патологією та оцінювання системних чинників ризику.
Тема 7. Сучасні нехірургічні методи лікування захворювань пародонта: контроль біоплівки, механічна обробка поверхонь коренів, місцева та системна фармакотерапія. Порівняльне оцінювання ефективності терапевтичних протоколів, безпеки антимікробних засобів і проблеми антибіотикорезистентності.

Тема 8. Хірургічні методи лікування захворювань пародонта: резективні, регенеративні та мукогінгівальні втручання. Біологічні механізми загоєння й регенерації пародонтальних тканин, сучасні біоматеріали та тканинно-інженерні підходи. Критерії відбору пацієнтів і оцінювання віддалених результатів.
Тема 9. Ад'ювантні технології в комплексному лікуванні захворювань пародонта: лазерні методи, фотодинамічна терапія, ультразвукові технології та плазмові методики. Біофізичні та біологічні механізми дії, доказова оцінка клінічної ефективності, безпеки та обмежень застосування.
Тема 10. Комплексна підтримувальна терапія та довготривале спостереження пацієнтів із захворюваннями пародонта. Рецесії ясен, підвищена чутливість дентину, оклюзійні порушення та їх взаємозв'язок із пародонтальною патологією. Аналіз чинників ризику рецидиву, критеріїв стабільності пародонтального статусу та прогнозування віддалених результатів лікування.

Модуль 3. Захворювання слизової оболонки порожнини рота: сучасні підходи до діагностики та лікування
Тема 1. Клініко-анатомічні, гістологічні та функціональні особливості слизової оболонки порожнини рота в нормі та патології. Структурно-функціональна організація епітелію, власної пластинки та підслизової основи, регіонарні особливості різних анатомічних ділянок. Взаємозв'язок морфологічних характеристик із механізмами місцевого імунного захисту, бар'єрної функції та клінічними проявами захворювань.
Тема 2. Сучасні концепції клінічної морфології уражень слизової оболонки порожнини рота. Первинні та вторинні морфологічні елементи, механізми їх формування, діагностична інтерпретація та диференційна діагностика. Алгоритми клінічного обстеження, документування й об'єктивізації патологічних змін.
Тема 3. Захворювання слизової оболонки порожнини рота вірусної, бактеріальної та грибкової етіології. Мікробіологічні й імунопатогенетичні механізми уражень, особливості клінічного перебігу, диференційна діагностика та лабораторна верифікація. Критичне оцінювання можливостей мікроскопічних, культуральних і молекулярно-генетичних методів дослідження.
Тема 4. Імунозапальні та аутоімунні захворювання слизової оболонки порожнини рота: сучасні уявлення про патогенез, імунологічні механізми, клінічні фенотипи та морфологічні характеристики. Диференційна діагностика, імунологічна та гістопатологічна верифікація, міждисциплінарні принципи ведення пацієнтів.
Тема 5. Рецидивні афтозні ураження слизової оболонки порожнини рота та синдром Бехчета: сучасні концепції етіопатогенезу, роль імунних, генетичних і системних чинників. Диференційна діагностика місцевих і системних проявів, критерії клінічної оцінки активності захворювання та обґрунтування лікувальної тактики.
Тема 6. Алергічні, токсико-алергічні та медикаментозно-індуковані ураження слизової оболонки порожнини рота. Імунопатогенетичні механізми реакцій гіперчутливості, клініко-морфологічні особливості, диференційна діагностика з багатоформною ексудативною еритемою, синдромами Стівенса-Джонсона та токсичним епідермальним некролізом. Міждисциплінарна оцінка медикаментозного анамнезу та ризиків тяжких реакцій.
Тема 7. Прояви системних захворювань на слизовій оболонці порожнини рота: гематологічні, ендокринні, гастроентерологічні, метаболічні та аутоімунні порушення. Патогенетичні взаємозв'язки, клініко-лабораторна кореляція, діагностична значущість проявів у порожнині рота та принципи міждисциплінарної взаємодії.
Тема 8. Захворювання язика та губ: сучасні класифікаційні й етіопатогенетичні підходи, клініко-анатомічні та морфологічні особливості, диференційна діагностика. Взаємозв'язок місцевих змін із системними, нутритивними, імунними та медикаментозними чинниками.
Тема 9. Потенційно злоякісні захворювання та новоутворення слизової оболонки порожнини рота: сучасні концепції канцерогенезу, молекулярно-біологічні механізми, фактори ризику та

клінічні критерії раннього виявлення. Діагностична роль біопсії, гістопатологічного й додаткових лабораторних досліджень, принципи міждисциплінарної маршрутизації пацієнтів. Тема 10. Складні та атипові клінічні випадки захворювань слизової оболонки порожнини рота: інтеграція клінічних, морфологічних, мікробіологічних, імунологічних і лабораторних даних. Критичний аналіз діагностичних гіпотез, обґрунтування диференційно-діагностичного алгоритму та лікувальної тактики, оцінювання доказовості та визначення невирішених науково-практичних проблем відповідно до тематики власного наукового дослідження.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	Усього	у тому числі		
		Лекції	Практичні заняття	СРС
1	2	3	4	5
Модуль 1. Одонтопатологія в терапевтичній стоматології				
Тема 1. Сучасні наукові концепції етіології та патогенезу основних захворювань твердих тканин зубів. Молекулярні, клітинні та мікробіологічні механізми розвитку одонтопатології. Міждисциплінарний аналіз чинників ризику з позицій стоматології, мікробіології, клінічної біохімії та патофізіології. *СР 1. Сучасні концепції оцінювання індивідуального ризику розвитку карієсу: прогностичні моделі, багатофакторний аналіз, можливості персоніфікованої профілактики та обмеження наявних систем оцінювання.*	5	-	3	2
Тема 2. Некаріозні ураження твердих тканин зубів: сучасні класифікаційні підходи, етіопатогенетичні механізми, клініко-морфологічні характеристики та диференційна діагностика. Взаємозв'язок структурних змін емалі та дентину з функціональними та системними чинниками. *СР 2. Сучасні методи дослідження карієсогенного потенціалу біоплівки: оцінювання кислотогенності, кислотуричності, метаболічної активності мікроорганізмів та взаємозв'язку мікробних характеристик із клінічними показниками каріозного процесу.*	5	-	3	2
Тема 3. Карієс зубів як біоплівково-опосередкований патологічний процес: сучасні уявлення про мікробіом, дисбіоз, демінералізацію та ремінералізацію. Генетичні, поведінкові, метаболічні та середовищні чинники карієсогенного ризику. *СР 3. Системні порушення мінерального та тканинного метаболізму, що впливають на формування й структурну організацію емалі та дентину. Молекулярні механізми регуляції мінералізації, роль ендокринних, нутритивних і*	5	-	3	2

метаболічних чинників у розвитку патологічних змін твердих тканин зубів.				
Тема 4. Сучасні методи діагностики карієсу: порівняльна оцінка клінічних, візуалізаційних, оптичних і цифрових технологій. Діагностична точність, чутливість, специфічність, відтворюваність результатів та прогностична цінність методів. *СР 4. Сучасні біоактивні стоматологічні матеріали: механізми взаємодії з тканинами зуба, іонний обмін, біомінералізація, ремінералізувальний потенціал, біосумісність та перспективи розроблення нових матеріалів.*	5	-	3	2
Тема 5. Персоніфікована профілактика та мінімально інвазивне лікування карієсу. Наукове обґрунтування ремінералізувальної терапії, методів контролю біоплівки, неінвазивних і мікроінвазивних втручань. Критерії оцінювання ефективності профілактичних і лікувальних стратегій. *СР 5. Сучасні методи дослідження фізико-хімічних властивостей твердих тканин зубів. Можливості мікроскопічних, спектроскопічних, мікротомографічних та інших інструментальних методів у стоматологічних експериментальних і клінічних дослідженнях.*	5	-	3	2
Тема 6. Сучасні реставраційні технології в терапевтичній стоматології: біомеханічні та адгезивні принципи, фізико-хімічні властивості реставраційних матеріалів, біосумісність і довготривала стабільність реставрацій. Цифрове планування та об'єктивізація клінічних результатів. *СР 6. Нейрофізіологічні механізми одонтогенного та неодонтогенного болю. Центральна й периферична сенситизація, нейропатичні компоненти, механізми хронізації болю та сучасні методологічні підходи до його оцінювання. Диференційна діагностика стоматологічного болю з больовими синдромами іншого генезу.*	5	-	3	2
Тема 7. Патологія пульпи зуба: сучасні концепції етіології та патогенезу, структурно-функціональні зміни пульпи, нейросудинні й імунозапальні механізми. Клінічна, морфологічна та інструментальна діагностика, диференційна діагностика больових синдромів. *СР 7. Фармакологічне забезпечення терапевтичного стоматологічного лікування: механізми дії місцевих анестетиків, протизапальних і знеболювальних засобів, особливості їх взаємодії, безпека застосування та ризики медикаментозних ускладнень.*	5	-	3	2

Тема 8. Біологічні та ендодонтичні методи лікування захворювань пульпи. Сучасні біоматеріали, принципи збереження життєздатності пульпи, регенеративні підходи та критерії вибору лікувальної тактики. Критичний аналіз доказової бази й віддалених клінічних результатів. *СР 8. Віддалені результати реставраційного лікування зубів: критерії клінічної оцінки, причини втрати реставрацій, аналіз факторів ризику та методологічні підходи до дослідження довговічності реставрацій.*	5	-	3	2
Тема 9. Апікальний періодонтит: сучасні мікробіологічні, імунологічні та морфологічні концепції патогенезу. Комплексна діагностика з використанням клінічних, рентгенологічних і цифрових методів. Наукове обґрунтування ендодонтичних протоколів, інструментальної обробки, іригації та обтурації кореневих каналів. *СР 9. Сучасні методи активації іригаційних розчинів в ендодонтії: фізичні принципи, вплив на мікробну біоплівку, ефективність очищення кореневих каналів, порівняльний аналіз доказової бази та обмежень технологій.*	5	-	3	2
Тема 10. Повторне ендодонтичне лікування та ускладнення ендодонтичних втручань: етіологія невдач, аналіз причин персистенції інфекції, сучасні методи діагностики й корекції лікувальної тактики. Мікрохірургічні та фізичні технології в ендодонтії, оцінювання прогнозу та критеріїв успішності лікування. *СР 10. Методологія дослідження ефективності ендодонтичного лікування: визначення клінічних і рентгенологічних кінцевих точок, стандартизація критеріїв успіху, аналіз чинників прогнозу та інтерпретація результатів довготривалого спостереження.*	5	-	3	2
Усього годин за модуль 1	**50**	**-**	**30**	**20**
Аудиторне навантаження – 60 %, СР – 40 %				
Модуль 2. Захворювання пародонта: сучасні концепції патогенезу, діагностики та лікування				
Тема 1. Сучасна пародонтологія: організація допомоги, термінологія та класифікації. Еволюція наукових підходів до систематизації пародонтальної патології, принципи діагностичного формулювання, стадіювання та градації пародонтиту. Порівняльний аналіз класифікаційних критеріїв і їх значення для клінічних досліджень. *СР 1. Сучасні концепції мікробіологічного патогенезу захворювань пародонта. Роль мікробної біоплівки, дисбіотичних змін та*	5	-	3	2

взаємодії мікроорганізмів із тканинами пародонта в розвитку й прогресуванні патологічного процесу.				
Тема 2. Сучасні концепції етіопатогенезу захворювань пародонта: мікробіом, дисбіоз, порушення тканинного гомеостазу, імунозапальні механізми, ремоделювання сполучної тканини й альвеолярної кістки. Роль клітинних і молекулярних механізмів у прогресуванні пародонтальної патології. *СР 2. Індивідуальні особливості перебігу захворювань пародонта. Генетичні, системні та поведінкові чинники формування ризику, тяжкості ураження, прогресування захворювання та результатів лікування.*	5	-	3	2
Тема 3. Сучасна діагностика захворювань пародонта: клінічні, індексні, рентгенологічні, цифрові та лабораторні методи. Діагностична інформативність біомаркерів ротової рідини та ясенної рідини, можливості їх використання для оцінювання активності патологічного процесу й прогнозування перебігу захворювання. *СР 3. Окиснювальний стрес і порушення антиоксидантного захисту в патогенезі захворювань пародонта. Можливості біохімічного дослідження ротової та ясенної рідини, інтерпретація лабораторних показників і їх клінічне значення.*	5	-	3	2
Тема 4. Гінгівіт і локалізований пародонтит: патогенетичні механізми, клініко-морфологічні характеристики, диференційна діагностика та оцінювання факторів ризику. Критичний аналіз сучасних підходів до профілактики й лікування з урахуванням індивідуальних особливостей пацієнта. *СР 4. Механізми деструкції тканин пародонта та резорбції альвеолярної кістки. Роль медіаторів запалення, ферментів деградації міжклітинного матриксу та регуляторних механізмів кісткового ремоделювання.*	5	-	3	2
Тема 5. Генералізований пародонтит: сучасні концепції перебігу та прогресування, клінічне стадіювання й градація, оцінювання ризику прогресування та прогнозування результатів лікування. Персоніфіковане планування комплексної терапії на основі клінічних, рентгенологічних і лабораторних показників. *СР 5. Пародонтит і соматична патологія: взаємозв'язок із цукровим діабетом, серцево-судинними та метаболічними захворюваннями. Сучасні дані щодо спільних патогенетичних механізмів і клінічного значення коморбідності.*	5	-	3	2

Тема 6. Взаємозв'язок захворювань пародонта із загальносоматичною патологією. Спільні патогенетичні механізми пародонтальної та системної запальної відповіді, метаболічні й імунні порушення. Міждисциплінарні підходи до ведення пацієнтів із коморбідною патологією та оцінювання системних чинників ризику. *СР 6. Роль поведінкових і середовищних чинників у розвитку та перебігу захворювань пародонта. Вплив тютюнокуріння, стресу, харчування, гігієнічних звичок та інших чинників ризику на клінічні прояви й результати лікування.*	5	-	3	2
Тема 7. Сучасні нехірургічні методи лікування захворювань пародонта: контроль біоплівки, механічна обробка поверхонь коренів, місцева та системна фармакотерапія. Порівняльне оцінювання ефективності терапевтичних протоколів, безпеки антимікробних засобів і проблеми антибіотикорезистентності. *СР 7. Сучасна фармакотерапія захворювань пародонта. Особливості застосування місцевих і системних лікарських засобів, їх ефективність, безпека, взаємодія та ризики розвитку антимікробної резистентності.*	5	-	3	2
Тема 8. Хірургічні методи лікування захворювань пародонта: резективні, регенеративні та мукогінгівальні втручання. Біологічні механізми загоєння й регенерації пародонтальних тканин, сучасні біоматеріали та тканинно-інженерні підходи. Критерії відбору пацієнтів і оцінювання віддалених результатів. *СР 8. Сучасні методи регенеративного лікування захворювань пародонта. Використання мембран, кістковозамісних матеріалів, біологічно активних препаратів та інших технологій відновлення тканин.*	5	-	3	2
Тема 9. Ад'ювантні технології в комплексному лікуванні захворювань пародонта: лазерні методи, фотодинамічна терапія, ультразвукові технології та плазмові методики. Біофізичні й біологічні механізми дії, доказова оцінка клінічної ефективності, безпеки та обмежень застосування. *СР 9. Оклюзійні взаємодії та їх вплив на тканини пародонта. Механізми адаптації й патологічних змін при надмірному оклюзійному навантаженні, сучасні підходи до діагностики та оцінювання.*	5	-	3	2
Тема 10. Комплексна підтримувальна терапія та довготривале спостереження пацієнтів із захворюваннями пародонта. Рецесії ясен, підвищена чутливість дентину, оклюзійні порушення та їх взаємозв'язок із пародонтальною патологією. Аналіз чинників ризику рецидиву,	5	-	3	2

критеріїв стабільності пародонтального статусу та прогнозування віддалених результатів лікування. *СР 10. Методологія клінічних досліджень у пародонтології. Вибір критеріїв оцінювання результатів лікування, стандартизація клінічних показників, достовірність результатів, доказовість сучасних терапевтичних підходів.*				
Усього годин за модуль 2	**50**	**-**	**30**	**20**
Аудиторне навантаження – 60 %, СР – 40 %				
Модуль 3. Захворювання слизової оболонки порожнини рота: сучасні підходи до діагностики та лікування				
Тема 1. Клініко-анатомічні, гістологічні та функціональні особливості слизової оболонки порожнини рота в нормі та патології. Структурно-функціональна організація епітелію, власної пластинки та підслизової основи, регіонарні особливості різних анатомічних ділянок. Взаємозв'язок морфологічних характеристик із механізмами місцевого імунного захисту, бар'єрної функції та клінічними проявами захворювань. *СР 1. Сучасні уявлення про регенерацію та репарацію слизової оболонки порожнини рота. Особливості відновлення епітелію, роль клітинних і тканинних механізмів та перспективи їх використання в лікуванні патологічних уражень.*	5	-	2	3
Тема 2. Сучасні концепції клінічної морфології уражень слизової оболонки порожнини рота. Первинні та вторинні морфологічні елементи, механізми їх формування, діагностична інтерпретація та диференційна діагностика. Алгоритми клінічного обстеження, документування й об'єктивізації патологічних змін. *СР 2. Особливості місцевого імунного захисту слизової оболонки порожнини рота. Роль клітинних і гуморальних механізмів, секреторних факторів та їх взаємодії з мікробіотою в підтриманні гомеостазу й розвитку патологічних процесів.*	5	-	2	3
Тема 3. Захворювання слизової оболонки порожнини рота вірусної, бактеріальної та грибкової етіології. Мікробіологічні й імунопатогенетичні механізми уражень, особливості клінічного перебігу, диференційна діагностика та лабораторна верифікація. Критичне оцінювання можливостей мікроскопічних, культуральних і молекулярно-генетичних методів дослідження. *СР 3. Мікробіота порожнини рота в нормі та при патологічних станах. Особливості мікробних взаємодій, формування дисбіозу, роль біоплівок у*	5	-	2	3

розвитку захворювань слизової оболонки та сучасні методи їх дослідження.				
Тема 4. Імунозапальні та аутоімунні захворювання слизової оболонки порожнини рота: сучасні уявлення про патогенез, імунологічні механізми, клінічні фенотипи та морфологічні характеристики. Диференційна діагностика, імунологічна й гістопатологічна верифікація, міждисциплінарні принципи ведення пацієнтів. *СР 4. Сучасні лабораторні методи діагностики захворювань слизової оболонки порожнини рота. Значення біомаркерів запалення та імунних порушень для оцінювання активності патологічного процесу, прогнозу й контролю лікування.*	5	-	2	3
Тема 5. Рецидивні афтозні ураження слизової оболонки порожнини рота та синдром Бехчета: сучасні концепції етіопатогенезу, роль імунних, генетичних і системних чинників. Диференційна діагностика місцевих і системних проявів, критерії клінічної оцінки активності захворювання та обґрунтування лікувальної тактики. *СР 5. Диференційна діагностика уражень слизової оболонки порожнини рота: клінічні, гістопатологічні та імунологічні критерії розмежування захворювань зі схожою клінічною картиною. Діагностичні труднощі та причини помилкової інтерпретації результатів досліджень.*	5	-	2	3
Тема 6. Алергічні, токсико-алергічні та медикаментозно-індуковані ураження слизової оболонки порожнини рота. Імунопатогенетичні механізми реакцій гіперчутливості, клініко-морфологічні особливості, диференційна діагностика з багатоформною ексудативною еритемою, синдромами Стівенса-Джонсона та токсичним епідермальним некролізом. Міждисциплінарна оцінка медикаментозного анамнезу й ризиків тяжких реакцій. *СР 6. Ураження слизової оболонки порожнини рота, пов'язані із застосуванням лікарських засобів. Механізми розвитку, клінічні прояви, диференційна діагностика та принципи встановлення причинно-наслідкового зв'язку.*	5	-	2	3
Тема 7. Прояви системних захворювань на слизовій оболонці порожнини рота: гематологічні, ендокринні, гастроентерологічні, метаболічні та аутоімунні порушення. Патогенетичні взаємозв'язки, клініко-лабораторна кореляція, діагностична значущість проявів у порожнині рота та принципи міждисциплінарної взаємодії.	5	-	2	3

СР 7. Зміни слизової оболонки порожнини рота при дефіцитних станах і системних порушеннях обміну речовин. Клінічні прояви, лабораторна діагностика та диференційно-діагностичне значення.				
Тема 8. Захворювання язика та губ: сучасні класифікаційні й етіопатогенетичні підходи, клініко-анатомічні та морфологічні особливості, диференційна діагностика. Взаємозв'язок локальних змін із системними, нутритивними, імунними та медикаментозними чинниками. *СР 8. Сучасні уявлення про розвиток передракових і пухлинних захворювань слизової оболонки порожнини рота. Основні механізми канцерогенезу, чинники ризику, клінічні прояви та прогностичні критерії.*	5	-	2	3
Тема 9. Потенційно злоякісні захворювання та новоутворення слизової оболонки порожнини рота: сучасні концепції канцерогенезу, молекулярно-біологічні механізми, фактори ризику та клінічні критерії раннього виявлення. Діагностична роль біопсії, гістопатологічного й додаткових лабораторних досліджень, принципи міждисциплінарної маршрутизації пацієнтів. *СР 9. Сучасні методи раннього виявлення патологічних змін слизової оболонки порожнини рота. Діагностичні можливості оптичних, цифрових і лабораторних технологій, їх переваги, обмеження та перспективи клінічного застосування.*	5	-	2	3
Тема 10. Складні та атипові клінічні випадки захворювань слизової оболонки порожнини рота: інтеграція клінічних, морфологічних, мікробіологічних, імунологічних і лабораторних даних. Критичний аналіз діагностичних гіпотез, обґрунтування диференційно-діагностичного алгоритму й лікувальної тактики, оцінювання доказовості та визначення невирішених науково-практичних проблем відповідно до тематики власного наукового дослідження. *СР 10. Методологія наукових досліджень захворювань слизової оболонки порожнини рота. Принципи формування дослідницьких груп, вибору критеріїв оцінювання, аналізу результатів, визначення доказовості та впровадження наукових даних у клінічну практику.*	5	-	2	3
Усього годин за модуль 3	**50**	**-**	**20**	**30**
Аудиторне навантаження – 40 %, СР – 60 %				
Разом за дисципліну	**150**	**-**	**80**	**70**

Аудиторне навантаження – 53%, СР – 47%

5. ТЕМИ ЛЕКЦІЙ

Лекції програмою не передбачені.

6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Модуль 1. Одонтопатологія в терапевтичній стоматології		
1.	Сучасні наукові концепції етіології та патогенезу основних захворювань твердих тканин зубів. Молекулярні, клітинні та мікробіологічні механізми розвитку одонтопатології. Міждисциплінарний аналіз чинників ризику з позицій стоматології, мікробіології, клінічної біохімії та патофізіології.	3
2.	Некаріозні ураження твердих тканин зубів: сучасні класифікаційні підходи, етіопатогенетичні механізми, клініко-морфологічні характеристики та диференційна діагностика. Взаємозв'язок структурних змін емалі й дентину з функціональними та системними чинниками.	3
3.	Карієс зубів як біоплівково-опосередкований патологічний процес: сучасні уявлення про мікробіом, дисбіоз, демінералізацію та ремінералізацію. Генетичні, поведінкові, метаболічні й середовищні чинники карієсогенного ризику.	3
4.	Сучасні методи діагностики карієсу: порівняльна оцінка клінічних, візуалізаційних, оптичних і цифрових технологій. Діагностична точність, чутливість, специфічність, відтворюваність результатів та прогностична цінність методів.	3
5.	Персоніфікована профілактика та мінімально інвазивне лікування карієсу. Наукове обґрунтування ремінералізувальної терапії, методів контролю біоплівки, неінвазивних і мікроінвазивних втручань. Критерії оцінювання ефективності профілактичних і лікувальних стратегій.	3
6.	Сучасні реставраційні технології в терапевтичній стоматології: біомеханічні та адгезивні принципи, фізико-хімічні властивості реставраційних матеріалів, біосумісність і довготривала стабільність реставрацій. Цифрове планування та об'єктивізація клінічних результатів.	3
7.	Патологія пульпи зуба: сучасні концепції етіології та патогенезу, структурно-функціональні зміни пульпи, нейросудинні й імунозапальні механізми. Клінічна, морфологічна та інструментальна діагностика, диференційна діагностика больових синдромів.	3
8.	Біологічні та ендодонтичні методи лікування захворювань пульпи. Сучасні біоматеріали, принципи збереження життєздатності пульпи, регенеративні підходи та критерії вибору лікувальної тактики. Критичний аналіз доказової бази й віддалених клінічних результатів.	3
9.	Апікальний періодонтит: сучасні мікробіологічні, імунологічні та морфологічні концепції патогенезу. Комплексна діагностика з використанням клінічних, рентгенологічних і цифрових методів. Наукове обґрунтування ендодонтичних протоколів, інструментальної обробки, іригації та обтурації кореневих каналів.	3
10.	Повторне ендодонтичне лікування та ускладнення ендодонтичних втручань: етіологія невдач, аналіз причин персистенції інфекції, сучасні методи діагностики й корекції лікувальної тактики. Мікрохірургічні та фізичні технології в ендодонтії, оцінювання прогнозу й критеріїв успішності лікування.	3
	Всього	**30**

Модуль 2. Захворювання пародонта: сучасні концепції патогенезу, діагностики та лікування		
1.	Сучасна пародонтологія: організація допомоги, термінологія та класифікації. Еволюція наукових підходів до систематизації пародонтальної патології, принципи діагностичного формулювання, стадіювання та градації пародонтиту. Порівняльний аналіз класифікаційних критеріїв і їх значення для клінічних досліджень.	3
2.	Сучасні концепції етіопатогенезу захворювань пародонта: мікробіом, дисбіоз, порушення тканинного гомеостазу, імунозапальні механізми, ремоделювання сполучної тканини й альвеолярної кістки. Роль клітинних і молекулярних механізмів у прогресуванні пародонтальної патології.	3
3.	Сучасна діагностика захворювань пародонта: клінічні, індексні, рентгенологічні, цифрові та лабораторні методи. Діагностична інформативність біомаркерів ротової рідини та ясенної рідини, можливості їх використання для оцінювання активності патологічного процесу й прогнозування перебігу захворювання.	3
4.	Гінгівіт і локалізований пародонтит: патогенетичні механізми, клініко-морфологічні характеристики, диференційна діагностика та оцінювання факторів ризику. Критичний аналіз сучасних підходів до профілактики й лікування з урахуванням індивідуальних особливостей пацієнта.	3
5.	Генералізований пародонтит: сучасні концепції перебігу та прогресування, клінічне стадіювання й градація, оцінювання ризику прогресування та прогнозування результатів лікування. Персоніфіковане планування комплексної терапії на основі клінічних, рентгенологічних і лабораторних показників.	3
6.	Взаємозв'язок захворювань пародонта із загальносоматичною патологією. Спільні патогенетичні механізми пародонтальної та системної запальної відповіді, метаболічні й імунні порушення. Міждисциплінарні підходи до ведення пацієнтів із коморбідною патологією та оцінювання системних чинників ризику.	3
7.	Сучасні нехірургічні методи лікування захворювань пародонта: контроль біоплівки, механічна обробка поверхонь коренів, місцева та системна фармакотерапія. Порівняльне оцінювання ефективності терапевтичних протоколів, безпеки антимікробних засобів і проблеми антибіотикорезистентності.	3
8.	Хірургічні методи лікування захворювань пародонта: резективні, регенеративні та мукогінгівальні втручання. Біологічні механізми загоєння й регенерації пародонтальних тканин, сучасні біоматеріали та тканинно-інженерні підходи. Критерії відбору пацієнтів і оцінювання віддалених результатів.	3
9.	Ад'ювантні технології в комплексному лікуванні захворювань пародонта: лазерні методи, фотодинамічна терапія, ультразвукові технології та плазмові методики. Біофізичні й біологічні механізми дії, доказова оцінка клінічної ефективності, безпеки та обмежень застосування.	3
10.	Комплексна підтримувальна терапія та довготривале спостереження пацієнтів із захворюваннями пародонта. Рецесії ясен, підвищена чутливість дентину, оклюзійні порушення та їх взаємозв'язок із пародонтальною патологією. Аналіз чинників ризику рецидиву, критеріїв стабільності пародонтального статусу та прогнозування віддалених результатів лікування	3
	Всього	**30**

Модуль 3. Захворювання слизової оболонки порожнини рота: сучасні підходи до діагностики та лікування		
1.	Клініко-анатомічні, гістологічні та функціональні особливості слизової оболонки порожнини рота в нормі та патології. Структурно-функціональна організація епітелію, власної пластинки та підслизової основи, регіонарні особливості різних анатомічних ділянок. Взаємозв'язок морфологічних характеристик із механізмами місцевого імунного захисту, бар'єрної функції та клінічними проявами захворювань.	2
2.	Сучасні концепції клінічної морфології уражень слизової оболонки порожнини рота. Первинні та вторинні морфологічні елементи, механізми їх формування, діагностична інтерпретація та диференційна діагностика. Алгоритми клінічного обстеження, документування й об'єктивізації патологічних змін.	2
3.	Захворювання слизової оболонки порожнини рота вірусної, бактеріальної та грибкової етіології. Мікробіологічні й імунопатогенетичні механізми уражень, особливості клінічного перебігу, диференційна діагностика та лабораторна верифікація. Критичне оцінювання можливостей мікроскопічних, культуральних і молекулярно-генетичних методів дослідження.	2
4.	Імунозапальні та аутоімунні захворювання слизової оболонки порожнини рота: сучасні уявлення про патогенез, імунологічні механізми, клінічні фенотипи та морфологічні характеристики. Диференційна діагностика, імунологічна й гістопатологічна верифікація, міждисциплінарні принципи ведення пацієнтів.	2
5.	Рецидивні афтозні ураження слизової оболонки порожнини рота та синдром Бехчета: сучасні концепції етіопатогенезу, роль імунних, генетичних і системних чинників. Диференційна діагностика місцевих і системних проявів, критерії клінічної оцінки активності захворювання та обґрунтування лікувальної тактики.	2
6.	Алергічні, токсико-алергічні та медикаментозно-індуковані ураження слизової оболонки порожнини рота. Імунопатогенетичні механізми реакцій гіперчутливості, клініко-морфологічні особливості, диференційна діагностика з багатоформною ексудативною еритемою, синдромами Стівенса-Джонсона та токсичним епідермальним некролізом. Міждисциплінарна оцінка медикаментозного анамнезу й ризиків тяжких реакцій.	2
7.	Прояви системних захворювань на слизовій оболонці порожнини рота: гематологічні, ендокринні, гастроентерологічні, метаболічні та аутоімунні порушення. Патогенетичні взаємозв'язки, клініко-лабораторна кореляція, діагностична значущість проявів у порожнині рота та принципи міждисциплінарної взаємодії.	2
8.	Захворювання язика та губ: сучасні класифікаційні й етіопатогенетичні підходи, клініко-анатомічні та морфологічні особливості, диференційна діагностика. Взаємозв'язок локальних змін із системними, нутритивними, імунними та медикаментозними чинниками.	2
9.	Потенційно злоякісні захворювання та новоутворення слизової оболонки порожнини рота: сучасні концепції канцерогенезу, молекулярно-біологічні механізми, фактори ризику та клінічні критерії раннього виявлення. Діагностична роль біопсії, гістопатологічного й додаткових лабораторних досліджень, принципи міждисциплінарної маршрутизації пацієнтів.	2
10.	Складні та атипові клінічні випадки захворювань слизової оболонки порожнини рота: інтеграція клінічних, морфологічних, мікробіологічних, імунологічних і лабораторних даних. Критичний аналіз діагностичних гіпотез,	2

	обґрунтування диференційно-діагностичного алгоритму й лікувальної тактики, оцінювання доказовості та визначення невирішених науково-практичних проблем відповідно до тематики власного наукового дослідження.	
	Всього	**20**
	Разом за дисципліну	**80**

7. Теми лабораторних занять не передбачені програмою

8. Самостійна робота

Самостійна робота включає теоретичну підготовку до практичних занять, опанування практичними навичками під час аудиторних занять відповідно до теми та практичної мети заняття, самостійне здобуття знань з тем, які не входять до плану аудиторних занять, аналіз та узагальнення інформації при підготовці підсумкового контролю з дисципліни – іспиту.

№з з/п	Тема	Кількість год
Модуль 1. Одонтопатологія в терапевтичній стоматології		
	Перелік тем для самостійного позааудиторного вивчення	
1.	Сучасні концепції оцінювання індивідуального ризику розвитку карієсу: прогностичні моделі, багатофакторний аналіз, можливості персоніфікованої профілактики та обмеження наявних систем оцінювання.	2
2.	Сучасні методи дослідження карієсогенного потенціалу біоплівки: оцінювання кислотогенності, кислотуричності, метаболічної активності мікроорганізмів та взаємозв'язку мікробних характеристик із клінічними показниками каріозного процесу.	2
3.	Системні порушення мінерального та тканинного метаболізму, що впливають на формування й структурну організацію емалі та дентину. Молекулярні механізми регуляції мінералізації, роль ендокринних, нутритивних і метаболічних чинників у розвитку патологічних змін твердих тканин зубів.	2
4.	Сучасні біоактивні стоматологічні матеріали: механізми взаємодії з тканинами зуба, іонний обмін, біомінералізація, ремінералізувальний потенціал, біосумісність та перспективи розроблення нових матеріалів.	2
5.	Сучасні методи дослідження фізико-хімічних властивостей твердих тканин зубів. Можливості мікроскопічних, спектроскопічних, мікротомографічних та інших інструментальних методів у стоматологічних експериментальних і клінічних дослідженнях.	2
6.	Нейрофізіологічні механізми одонтогенного та неодонтогенного болю. Центральна й периферична сенситизація, нейропатичні компоненти, механізми хронізації болю та сучасні методологічні підходи до його оцінювання. Диференційна діагностика стоматологічного болю з больовими синдромами іншого генезу.	2
7.	Фармакологічне забезпечення терапевтичного стоматологічного лікування: механізми дії місцевих анестетиків, протизапальних і знеболювальних засобів, особливості їх взаємодії, безпека застосування та ризики медикаментозних ускладнень.	2

8.	Віддалені результати реставраційного лікування зубів: критерії клінічної оцінки, причини втрати реставрацій, аналіз факторів ризику та методологічні підходи до дослідження довговічності реставрацій.	2
9.	Сучасні методи активації іригаційних розчинів у ендодонтії: фізичні принципи, вплив на мікробну біоплівку, ефективність очищення кореневих каналів, порівняльний аналіз доказової бази та обмежень технологій.	2
10.	Методологія дослідження ефективності ендодонтичного лікування: визначення клінічних і рентгенологічних кінцевих точок, стандартизація критеріїв успіху, аналіз чинників прогнозу та інтерпретація результатів довготривалого спостереження.	2
	Разом	**20**
Модуль 2. Захворювання пародонта: сучасні концепції патогенезу, діагностики та лікування		
	Перелік тем для самостійного позааудиторного вивчення	
1.	Сучасні концепції мікробіологічного патогенезу захворювань пародонта. Роль мікробної біоплівки, дисбіотичних змін та взаємодії мікроорганізмів із тканинами пародонта в розвитку й прогресуванні патологічного процесу.	2
2.	Індивідуальні особливості перебігу захворювань пародонта. Генетичні, системні та поведінкові чинники формування ризику, тяжкості ураження, прогресування захворювання та результатів лікування.	2
3.	Окиснювальний стрес у патогенезі захворювань пародонта. Порушення антиоксидантного захисту, можливості лабораторного оцінювання оксидативних процесів та клінічне значення отриманих результатів.	2
4.	Механізми деструкції тканин пародонта та резорбції альвеолярної кістки. Роль медіаторів запалення, ферментів деградації міжклітинного матриксу та регуляторних механізмів кісткового ремоделювання.	2
5.	Пародонтит і соматична патологія: взаємозв’язок із цукровим діабетом, серцево-судинними та метаболічними захворюваннями. Сучасні дані щодо спільних патогенетичних механізмів і клінічного значення коморбідності.	2
6.	Роль поведінкових і середовищних чинників у розвитку та перебігу захворювань пародонта. Вплив тютюнокуріння, стресу, харчування, гігієнічних звичок та інших чинників ризику на клінічні прояви й результати лікування.	2
7.	Сучасна фармакотерапія захворювань пародонта. Особливості застосування місцевих і системних лікарських засобів, їх ефективність, безпека, взаємодія та ризики розвитку антимікробної резистентності.	2
8.	Сучасні методи регенеративного лікування захворювань пародонта. Використання мембран, кістковозамісних матеріалів, біологічно активних препаратів та інших технологій відновлення тканин.	2
9.	Оклюзійні взаємодії та їх вплив на тканини пародонта. Механізми адаптації й патологічних змін при надмірному оклюзійному навантаженні, сучасні підходи до діагностики та оцінювання.	2
10.	Методологія клінічних досліджень у пародонтології. Вибір критеріїв оцінювання результатів лікування, стандартизація клінічних показників, достовірність результатів, доказовість сучасних терапевтичних підходів.	2
	Разом	**20**

Модуль 3. Захворювання слизової оболонки порожнини рота: сучасні підходи до діагностики та лікування		
	Перелік тем для самостійного позааудиторного вивчення	
1.	Сучасні уявлення про регенерацію та репарацію слизової оболонки порожнини рота. Особливості відновлення епітелію, роль клітинних і тканинних механізмів та перспективи їх використання в лікуванні патологічних уражень.	3
2.	Особливості місцевого імунного захисту слизової оболонки порожнини рота. Роль клітинних і гуморальних механізмів, секреторних факторів та їх взаємодії з мікробіотою в підтриманні гомеостазу й розвитку патологічних процесів.	3
3.	Мікробіота порожнини рота в нормі та при патологічних станах. Особливості мікробних взаємодій, формування дисбіозу, роль біоплівок у розвитку захворювань слизової оболонки та сучасні методи їх дослідження.	3
4.	Сучасні лабораторні методи діагностики захворювань слизової оболонки порожнини рота. Значення біомаркерів запалення та імунних порушень для оцінювання активності патологічного процесу, прогнозу й контролю лікування.	3
5.	Диференційна діагностика захворювань слизової оболонки порожнини рота. Клінічні, морфологічні та лабораторні критерії, діагностичні труднощі й типові помилки інтерпретації.	3
6.	Ураження слизової оболонки порожнини рота, пов’язані із застосуванням лікарських засобів. Механізми розвитку, клінічні прояви, диференційна діагностика та принципи встановлення причинно-наслідкового зв’язку.	3
7.	Зміни слизової оболонки порожнини рота при дефіцитних станах і системних порушеннях обміну речовин. Клінічні прояви, лабораторна діагностика та диференційно-діагностичне значення.	3
8.	Сучасні уявлення про розвиток передракових і пухлинних захворювань слизової оболонки порожнини рота. Основні механізми канцерогенезу, чинники ризику, клінічні прояви та прогностичні критерії.	3
9.	Сучасні методи раннього виявлення патологічних змін слизової оболонки порожнини рота. Діагностичні можливості оптичних, цифрових і лабораторних технологій, їх переваги, обмеження та перспективи клінічного застосування.	3
10.	Методологія наукових досліджень захворювань слизової оболонки порожнини рота. Принципи формування дослідницьких груп, вибору критеріїв оцінювання, аналізу результатів, визначення доказовості та впровадження наукових даних у клінічну практику.	3
	Разом	**30**
Всього		**70**

9. Індивідуальні завдання: підготовка доповідей до участі у наукових заходах, реферативних конференціях, тренінгах. Наукове практичне дослідження або огляд наукової літератури з актуальних проблем стоматології, написання тез доповідей або статей за результатами роботи, участь у клінічних розборах, науково-практичних конференціях, засіданнях, засвоєння ключових методів діагностики, засвоєння основних принципів надання стоматологічної допомоги.

10. Форма та методи навчання:

Форма навчання: очна (денна, вечірня), заочна. В умовах воєнного стану, надзвичайних ситуацій або надзвичайного стану (особливого періоду) форма здобуття освіти встановлюється згідно рішень органів виконавчої влади, ВЦА, місцевого органу управління освіти та Вінницького національного медичного університету для створення безпечного освітнього середовища.

Методи навчання, спрямовані на активне навчання, критичний аналіз та інтеграцію знань:

1. Інтерактивні та проблемно-орієнтовані методи. Case Study складних клінічних випадків та за умов мультиморбідності. Проблемно-орієнтоване навчання: формулювання клінічних та наукових проблем, які вирішуються з використанням доказової бази. Семінари-дискусії: аналіз та критична оцінка останніх публікацій у провідних рецензованих медичних журналах.

2. Дослідницько-орієнтовані методи: розробка дизайну дослідження відповідно до наукового інтересу здобувача. Пошук, відбір статей та синтез доказів відповідно до теми заняття.

3. Гостьові лекції/вебінари: залучення фахівців-практиків та вчених, які представляють інноваційні методи в стоматології.

Засоби навчання, спрямовані на активне навчання, критичний аналіз та інтеграцію знань:

1. Платформи для організації навчання (Microsoft Teams): розміщення клінічних кейсів, презентацій тощо. Системи відеоконференцій (Zoom, MS Teams).
2. Електронні бібліотеки й клінічні ресурси (PubMed, Scopus, Web of Science, Cochrane Library, NEJM Clinical Case). Клінічні довідники та протокольні ресурси: UpToDate, BMJ Best Practice, Medscape, національні протоколи МОЗ. Електронна бібліотека ВНМУ.
3. Цифрова клінічна діагностика та візуалізація: перегляд медичних зображень у форматі DICOM (КТ/МРТ, рентгенограми).
4. Віртуальні пацієнти / сценарії для відпрацювання клінічного мислення та тактики ведення (Body Interact)
5. Інструменти для наукової роботи (SPSS, Excel): аналіз результатів клінічних та експериментальних досліджень. Бібліографічні менеджери: Mendeley, Zotero, EndNote – оформлення посилань, робота з літературою.
6. Платформи для наукометрії: профілі ORCID, Google Scholar, ResearchGate, Scopus Author ID – для роботи над публікаційним профілем.
7. Цифрові інструменти комунікації й зворотного зв’язку: інтерактивні сервіси (Mentimeter, Slido, Kahoot): експрес-тестування, обговорення клінічних рішень, анонімний фідбек.

11. Методи контролю та критерії оцінювання:

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно до цілей і завдань теми та спрямований на оцінювання рівня сформованості клініко-аналітичних, дослідницьких і професійно-комунікативних компетентностей здобувачів.

У межах поточного контролю застосовуються такі методи:

- тестування та письмове/усне опитування з акцентом на аналіз клінічних ситуацій;
- розв’язання проблемно-орієнтованих завдань, що передбачають обґрунтування клінічних рішень на основі доказової медицини;
- контроль і експертна оцінка практичних навичок, зокрема інтерпретації результатів лабораторних та інструментальних досліджень;
- аналіз клінічних кейсів із формуванням аргументованих клініко-наукових висновків.

Оцінювання результатів поточного контролю здійснюється за традиційною п’ятибальною шкалою відповідно до чинного Положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І. Пирогова.

Підсумковий контроль засвоєння дисципліни проводиться у вигляді іспиту на третьому році навчання. Іспит має комбіновану структуру та включає:

Теоретичну частину: обговорення питань щодо етіології, патогенезу, механізмів розвитку захворювань зубів, пародонта та слизової оболонки порожнини рота, сучасних класифікацій, методів діагностики та принципів лікування відповідно до актуальних клінічних рекомендацій.

Клінічний кейс-менеджмент: аналіз складного клінічного випадку з терапевтичної стоматології, зокрема за наявності коморбідної патології, ускладненого або резистентного перебігу захворювання, з обґрунтуванням діагностичної та лікувальної тактики на засадах доказової медицини.

Науково-аналітичний компонент: аналіз та обговорення актуальних наукових публікацій за останні 2-3 роки за тематикою дисертаційного дослідження аспіранта з оцінюванням їхньої наукової значущості та можливостей практичного застосування отриманих результатів.

Критерії оцінювання засвоєння теоретичних знань та виконання практичних навичок під час поточного, проміжного та підсумкового контролю

Знання здобувача освіти оцінюють згідно з чинним «Положенням про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М. І. Пирогова» за традиційною оцінкою (4-ти бальна система) з дотриманням усіх принципів академічної доброчесності. Відповідальність за порушення академічної доброчесності забезпечується виконанням заходів відповідно Закону України «Про освіту» (ст. 42), Закону України «Про академічну доброчесність», Кодексу академічної доброчесності ВНМУ ім. М. І. Пирогова.

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно до конкретних цілей з кожної теми. Рівень підготовки здобувача визначається за допомогою усного/письмового опитування, тестового контролю, розв'язування ситуаційних задач/клінічних кейсів різного рівня складності та інших видів завдань відповідно до вимог конкретного освітнього компонента.

Знання здобувача освіти з теми оцінюють традиційною оцінкою згідно чинного положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М. І. Пирогова.

Поточний контроль засвоєння змістових модулів здійснюється по їх завершенню на підставі усної відповіді на питання до підсумкового заняття відповідного змістового модуля, складання практичних навичок та комп'ютерного тестування. Знання студента зі змістового модулю оцінюють традиційною оцінкою (4 - бальна система), яка вираховується, як середнє арифметичне.

Проміжний контроль – залік – зараховують якщо здобувач освіти засвоїв певний розділ дисципліни в повному обсязі, про що свідчить поточне оцінювання кожного практичного заняття, та відвідав лекційний курс та немає академічної заборгованості.

Контроль самостійної роботи, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті. Теми, які виносяться лише на самостійну позааудиторну роботу і не входять до тем аудиторних навчальних занять, контролюються на підсумковому занятті того змістового модулю, до якого вони належать.

Контроль ***індивідуальної роботи здобувача*** відбувається при підготовці та проведенні відповідних заходів (конференцій, олімпіад), а також при представленні результатів виконаної роботи, оцінюється до 12 балів.

Підсумковий контроль засвоєння дисципліни проводиться у вигляді іспиту під час екзаменаційної сесії, який включає усну відповідь на завдання екзаменаційного білету, аналіз складного клінічного випадку з терапевтичної стоматології, аналіз та обговорення актуальних наукових публікацій за останні 2-3 роки за тематикою дисертаційного дослідження аспіранта.

Оцінювання усної/письмової відповіді/виконання практичних навичок під час поточного контролю

Оцінювання усної/письмової відповіді під час поточного контролю

Оцінка **«відмінно»** виставляється здобувачу освіти, який глибоко і всебічно засвоїв теоретичний матеріал, грамотно і логічно його викладає. Він може вільно оперувати термінологією, чітко відповідає на нестандартні питання за темою заняття, уміє пов'язати матеріал даної теми з вивченими раніше розділами, що свідчить про опанування рекомендованої літератури та здатність аналізувати вивчений матеріал, а також чітко демонструє значення засвоєних теоретичних знань для практичної медицини.

Оцінка **«добре»** виставляється здобувачу освіти, який знає і добре володіє теоретичним матеріалом, грамотно його викладає, не допускає істотних неточностей при відповіді, допущені неточності виправляє самостійно, уміє розкрити тему з позицій її медичного значення та практичного застосування, але при цьому відповіді не виходять за межі підручника, методичних рекомендацій.

Оцінка **«задовільно»** виставляється здобувачу освіти, який знає базові поняття та визначення з вивченої теми, але допускає значні неточності або має труднощі при формулюванні відповіді, не може пов'язати теоретичний матеріал із практикою.

Оцінка **«незадовільно»** виставляється здобувачу освіти, який не знає теоретичних основ теми, допускає грубі помилки при відповіді, не розуміє базових понять та визначень, не може пояснити значення теоретичного матеріалу для практичної діяльності.

Оцінювання виконання практичних навичок під час поточного контролю

Оцінка «відмінно» виставляється здобувачу, який, знає хід та проведення навички, демонструє її правильне виконання, правильно інтерпретує результат, дотримується етичних та деонтологічних норм при спілкуванні з пацієнтом.

Оцінка «добре» виставляється здобувачу, який допускає неточності при виконанні навички, але здатний самостійно виявити допущені помилки та може продемонструвати виконання практичної навички в цілому, дотримується етичних та деонтологічних норм при спілкуванні з пацієнтом.

Оцінка «задовільно» виставляється здобувачу, який знає основи практичного завдання, але зазнає труднощів при його виконанні, не може продемонструвати повну правильну послідовність дій, не може трактувати в повному обсязі результати проведених досліджень, допускає порушення деонтологічних норм.

Оцінка «незадовільно» виставляється здобувачу, який не може продемонструвати виконання практичної навички, не розуміє її суті, допускає грубі порушення деонтологічних норм у спілкуванні з пацієнтом.

При **дистанційному навчанні** – виявляється знання алгоритму практичних завдань та застосування його в змодельованій клінічній ситуації

Оцінювання виконання тестових завдань під час поточного контролю

Оцінка **«відмінно»** виставляється здобувачу освіти, який при проведенні тестового контролю допускає не більше 10 % неправильних відповідей (обсяг правильних відповідей 90-100 %). Під час розв'язання клінічно-орієнтованих тестових завдань надає правильні відповіді на всі питання до тесту.

Оцінка **«добре»** виставляється здобувачу освіти, який під час тестового контролю допускає не більше 20 % помилок (обсяг правильних відповідей 80-89 %). Під час розв'язання практично/клінічно/професійно- орієнтованих тестових завдань надає правильні відповіді на більшість питань до тесту.

Оцінка **«задовільно»** виставляється здобувачу освіти, який робить помилки не більш, ніж в 40 % тестових завдань (обсяг правильних відповідей 60,5-79 %). Під час розв'язання

практично/клінічно/професійно- орієнтованих тестових завдань надає правильні відповіді тільки на деякі питання до тесту.

Оцінка **«незадовільно»** виставляється здобувачу освіти, який при тестовому опитуванні правильно розв'язує менше 60 % тестових завдань. Під час розв'язання практично/клінічно/професійно- орієнтованих завдань не може надати правильні відповіді на питання до тесту.

Оцінювання при вирішуванні ситуаційних завдань

Оцінка **«відмінно»** ставиться здобувачу освіти, який вільно і правильно вирішує стандартні і нестандартні ситуаційні завдання: вірно визначає проблему та представляє шляхи її вирішення, правильно обґрунтовує свою відповідь, може запропонувати кілька шляхів вирішення проблеми (*дотримується етичних та деонтологічних норм при спілкуванні з пацієнтом - для спеціальностей галузі знань І «Охорона здоров'я та соціальне забезпечення»).

Оцінка **«добре»** ставиться здобувачу освіти, який правильно вирішує типові ситуаційні завдання, при цьому може припускатися несуттєвих помилок і неточностей: проблема виявлена, але не повністю розкрита, можливі незначні помилки у шляхах її вирішення; здобувач освіти обґрунтовує свою відповідь, але не в повній мірі (*дотримується етичних та деонтологічних норм при спілкуванні з пацієнтом - для спеціальностей галузі знань І «Охорона здоров'я та соціальне забезпечення»).

Оцінка **«задовільно»** виставляється здобувачу освіти, який в цілому вирішує проблему, але припускається декількох більш суттєвих помилок при вирішенні задач: проблема виявлена та вирішена частково, виникають складності при обґрунтуванні прийнятого рішення (*в цілому дотримується етичних та деонтологічних норм при спілкуванні з пацієнтом - для спеціальностей галузі знань І «Охорона здоров'я та соціальне забезпечення»).

Оцінка **«незадовільно»** виставляється здобувачу освіти, який не розуміє суті вказаної проблеми, не може дати правильної відповіді на завдання; (допускає грубі порушення деонтологічних норм у спілкуванні з пацієнтом- для спеціальностей галузі знань І «Охорона здоров'я та соціальне забезпечення»).

Оцінювання самостійної роботи здобувача освіти

Оцінювання самостійної роботи здобувачу освіти здійснюється під час поточного та підсумкового контролю засвоєння тем відповідного модулю або дисципліни на підставі оцінювання демонстрації виконання практичних навичок, усної відповіді на теоретичне питання, тестування або розв'язання ситуаційних задач, відповідно до тем для самостійного опанування.

Самостійна робота студента оцінюється під час проведення підсумкових занять засвоєння модулів дисципліни шляхом усного опитування або розв'язання тестових завдань з тем, які не ввійшли до плану аудиторних занять. Оцінювання підготовлених повідомлень, презентацій з обраної теми здійснюється традиційною оцінкою.

Оцінка **«відмінно»** виставляється здобувачу освіти, який глибоко і всебічно розкрив проблему, логічно виклав основні питання, навів приклади із сучасних медичних інформаційних джерел. Він уміє пов'язати матеріал даної теми з вивченими раніше розділами, що свідчить здатність аналізувати вивчений матеріал, а також чітко демонструє значення засвоєних теоретичних знань для практичної медицини.

Оцінка **«добре»** виставляється здобувачу освіти, який знає і добре володіє теоретичним матеріалом, грамотно розкрив основні питання теми та її медичне значення, але при цьому не виходив за межі підручника, методичних рекомендацій.

Оцінка **«задовільно»** виставляється здобувачу освіти, який розкрив базові поняття та визначення з рекомендованої теми, але не розкрив її повністю, не може пов'язати теоретичний матеріал із практикою.

Оцінка **«незадовільно»** виставляється здобувачу освіти, робота якого не відповідає темі, є ознаки плагіату, відсутнє розуміння предмета, вимоги ігноровані, рівень умінь/навичок незадовільний.

Оцінювання індивідуальної роботи здобувача освіти (якщо вона передбачена в п. 9)

Бали за індивідуальну роботу (ІР) нараховують здобувачеві лише за успішного виконання та захисту.

Кількість балів, яку нараховують за різні види індивідуальних завдань, залежить від їхнього обсягу та значимості, але становить не більше 12 балів. Їх додають до суми балів, набраних ЗО за поточну навчальну діяльність, або до підсумкового балу з дисципліни (за участь та перемогу в університетських, всеукраїнських та міжнародних олімпіадах, наукових конференціях, за наявності друкованих робіт за тематикою дисципліни).

Оцінювання усної відповіді під час підсумкового контролю (іспиту)

Кафедра формує екзаменаційні білети з переліку завдань (теоретичні питання, ситуаційна задача, виконання практичної навички, набір тестів), оцінка за кожне з яких складає від 0 до 20 балів (максимальна кількість балів 80).

Для освітніх компонентів **клінічного спрямування**: розуміння зв'язків з фундаментальними медичними дисциплінами (0-5), володіння базовою інформацією стосовно питання (0-5), володіння інформацією стосовно сучасного стану питання (новітні методики, стандарти, протоколи тощо) (0-5), розуміння практичного значення питання (0-3), стиль викладу матеріалу, комунікація (0-2).

Критерії для оцінки ситуаційної задачі: інтерпретація даних анамнезу (0-3), об'єктивних показників (0-3), лабораторних тестів (0-3), методів інструментальної діагностики (0-3), формулювання синдромного чи нозологічного діагнозу (0-3), призначення лікування, в т.ч. невідкладної допомоги, профілактики, реабілітації (0-5).

Критерії для контролю практичної навички: розуміння суті процедури чи методики (0-3), правильність виконання всіх етапів (0-5), дотримання їх послідовності (0-3), інтерпретація власних дій (0-3), самозахист та безпечність для пацієнта (0-3), самостійність (0-3).

Критерії для контролю діагностичної процедури: розуміння суті і порядку виконання процедури чи методики (0-5), правильність інтерпретації результату (0-5), клінічне трактування результату (0-5), володіння термінологією (0-2), самозахист та безпечність для пацієнта (0-3).

12. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Підсумковий контроль проводиться у вигляді іспиту після вивчення дисципліни в 6 семестрі.

13. Схема нарахування та розподіл балів, які отримують здобувачі освіти

Нарахування балів за результати всіх видів навчальної діяльності здобувачів освіти проводять згідно з чинним Положенням про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М. І. Пирогова.

Складовими оцінки за дисципліну, підсумковим контролем якої є іспит, є конвертоване у бали середнє арифметичне поточної успішності за універсальною 120-бальною шкалою (від 72 до 120 балів), бали за підсумковий контроль (від 50 до 80) та індивідуальну роботу студента (від 6 до 12 балів). Бали за підсумковий контроль відповідають шкалі оцінок наступним чином: 50-60 балів - оцінка «3»; 61-70 балів - оцінка «4»; 71-80 балів - оцінка «5».

Бали за поточну успішність, підсумковий контроль, індивідуальну роботу здобувача та традиційну оцінку викладачі вносять у відомість. Сумарні результати балів за всі видів навчальної діяльності відповідають фіксованій шкалі оцінок:

оцінка «5» - 180-200 балів

оцінка «4» - 160-179 балів

оцінка «3» - 122-159 бали.

Максимальна кількість балів, яку може отримати здобувач освіти після засвоєння дисципліни, – 200 балів. Мінімальна кількість балів становить 122 бали.

Бали за підсумковий контроль та поточну успішність студентів деканат вносить у програму Контингент і ранжує їх. Ранжування проводять на підставі отриманих балів за дисципліну згідно національної шкали та шкали ЄКТС (див. чинне Положення про організацію освітнього процесу).

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для іспиту, диференційного заліку	для заліку
180-200	**A**	відмінно	зараховано
170-179,99	**B**	добре	
160-169,99	**C**		
141-159,99	**D**	задовільно	
122-140,99	**E**	задовільно	
60-121,99	**FX**	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-59,99	**F**	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

14. Методичне забезпечення:

1. Презентаційні та мультимедійні матеріали лекцій, підготовлені з урахуванням сучасних наукових даних, клінічних рекомендацій і принципів доказової медицини.
2. Робоча програма та силабус навчальної дисципліни.
3. **Клінічні настанови:** актуальні міжнародні та національні клінічні настанови й рекомендації з терапевтичної стоматології, зокрема EFP, AAP та інших профільних професійних організацій.
4. **Електронні бази даних:** PubMed, Scopus, Web of Science, UpToDate, ScienceDirect.
5. Матеріали з академічної доброчесності та дослідницької етики.

Перелік навчального обладнання та технічних засобів навчання:

- комп'ютери з доступом до мережі Internet;
- стоматологічне обладнання та інструментарій кафедри терапевтичної стоматології, клінічних баз і науково-дослідної лабораторії ВНМУ;
- діагностичне обладнання для обстеження пацієнтів із захворюваннями твердих тканин зубів, пародонта та слизової оболонки порожнини рота.
- цифрові інструменти.

15. Рекомендована література

Основна (базова):

1. Матеріали лекцій кафедр терапевтичної, хірургічної та ортопедичної стоматології.
2. Терапевтична стоматологія: у 4 томах: підручник. Т.1. Пропедевтика терапевтичної стоматології / М. Ф. Данилевський, А. В. Борисенко, Л. Ф. Сідельнікова та ін.; за ред. А. В. Борисенка. - 4-е вид., випр. - К.: ВСВ «Медицина», 2020. – 456 с.
3. Терапевтична стоматологія: У 4-х томах: підручник. Т.2. Карієс. Пульпіт. Періодонтит. Ротовий сепсис. – 3-тє вид. Рекомендовано МОЗ / За ред. А.В. Борисенка. – К., 2020. – 592с.

4. Терапевтична стоматологія. Том 3. Захворювання пародонта: Підручник у 4 томах, том 3 присвячений захворюванням пародонта. Автори: М.Ф. Данилевський, А.В. Борисенко, М.Ю. Антоненко та інші; за редакцією А.В. Борисенка. Видання друге, перероблене і доповнене. – 2020. – 664 с.
5. Терапевтична стоматологія: у 4 томах. Том 4. Захворювання слизової оболонки порожнини рота: підручник / М.Ф. Данилевський, А.В. Борисенко, О.Ф. Несин та ін. – 2-е видання. – К. «Медицина». – 2021. – 640 с.

Допоміжна:

6. Щелепно-лицева хірургія: підручник / О.О. Тимофєєв. – 3-є видання. – Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина». – 2022. – 792 с. (чорно-білі) + 40 кольор.
7. Ортопедична стоматологія. Національний підручник: за ред проф. Рожка М.М., проф. Неспрядька В.П. 2020 Підручник / М.М. Рожко, В.П. Неспрядько, І.В. Палійчук та ін.: за ред М.М. Рожка, В.П. Неспрядька. – К. ВСВ «Медицина», 2020. – 720 с.
8. Пропедевтика терапевтичної стоматології. Навчально-методичний посібник / М.Ю. Гончарук-Хомин, О.Я. Білинський, І.Ю. Гангур. – 2024 року.
9. Терапевтична стоматологія: Захворювання пародонта : навчально-методичний посібник до практичних занять з терапевтичної стоматології / М. Ю. Гончарук-Хомин, М. І. Балега. – Ужгород, 2024. – 85 с.
10. Терапевтична стоматологія: Патологія пародонту та СОПР : навчально-методичний посібник до практичних занять з терапевтичної стоматології / Гончарук-Хомин М.Ю., Ньорба Бобиков М.М. – Ужгород:, 2024. – 177 с.
11. Терапевтична стоматологія для лікарів-інтернів. Частина 1. Карієс та його ускладнення: навчальний посібник / П.М. Скрипников, К.О. Удальцова, В.І. Шинкевич, О.А. Писаренко, Л.М. Хавалкіна, Ю.В. Тимошенко, С.І. Геранін. – Полтава: Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій (УКРНОІВІ), 2023.
12. Практична пародонтологія: 2-е видання / Кеннет Ітон, Філіп Овер. – Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина». – 2023. – 335 с. (кольорові).
13. Клінічна пародонтологія та імплантологія за Ньюманом і Карранзою: 14-е видання: в 2-х томах, переклад / Майкл Г. Ньюман, Перрі Р. Клоккевольд, Сатіш Елангован та ін. – К. «Медицина». – 2025. – 1543 с.
14. Профілактика стоматологічних захворювань: Підручник для підготовки студентів, лікарів-стоматологів-інтернів та практикуючих лікарів-стоматологів. Автори: Л.Ф. Каськова, Л.І. Амосова, О.О. Кулай та інші.
15. Кіцера Н. І., Ковальчук Л. Є., Рожко М. М. Генетична патологія і її стоматологічні прояви. Навчальний посібник для стоматологів, сімейних лікарів, генетиків. Івано-Франківськ – Львів. «Фоліант», 2021. – 240 с.
16. Медицина невідкладних станів. Екстрена (швидка) медична допомога: підручник / І.С. Зозуля, А.О. Волосовець, О.Г. Шекера та ін. – 5-е видання. – К. «Медицина». – 2023. – 560 с.
17. Кандидоз порожнини рота: діагностика і лікування / Фесенко В.І., Глазунов О.А. – «Новий світ-2000». – 2023. – 235 с.
18. Антибактеріальна терапія в стоматології / Петрова Т.А., Островська Г.Ю., Луценко Р.В. та ін. – «Магнолія». – 2023. – 296 с.
19. Клінічна фармакологія: навчальний посібник / М.В. Хайтович, Г.В. Зайченко, І.О. Афанасьєва та ін. Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина». – 2024. – 335 с. (чорно-білі).
20. Фармакологія: підручник / І.В. Нековаль, Т.В. Казанюк. – 10-те вид., переробл. і доповн. – К.: ВСВ «Медицина», 2022. – 552 с.

21. Фармакологія за Рангом і Дейлом: пер. 9-го агл. вид. у 2 томах. Т.2 / Джеймс М. Ріттер, Род Флавер, Ґрем Гендерсон, Юн Конг Лоук, Девід Мак'юен, Гамфрі П. Ранг; наук. ред. пер. : Ганна Зайченко, Микола Хайтович. – К.: ВСВ «Медицина», 2022. – 342 с.
22. Фармакотерапія з фармакокінетикою: підручник для здобувачів закл. вищ. освіти / І. В. Кіреєв, О. О. Рябова, Н. В. Жаботинська та ін.; за ред. І. В. Кіреєва. — Самост. електр. вид. — Харків : НФаУ, 2023. — 378 с.
23. Фармакотерапія в нейростоматології: Навчальний посібник / Луценко Р.В., Капустник Ю.О., Сидоренко А.Г. – Львів: "Магнолія 2006", 2024. – 328 с.
24. Моделювання анатомічної форми зубів: підручник / П.С. Фліс, Т.М. Банних, А.М. Бібік, С.Б. Костенко. – 2-е видання, Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина». – 2025. – 352 (чорно-білі) + 20 кол.
25. Хірургічна стоматологія та щелепно-лицева хірургія дитячого віку: підручник / Л.Я. Яковенко, В.Г. Черкасов, І.Л. Чехова та ін. – 2-е видання. – Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина». – 2022. – 496 с. (кольор.).
26. Судова стоматологія: підручник / Б.В. Михайличенко, А.М. Біляков, В.В. Франчук. – Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина». - 2024. – 263 (ч-б) + 4 кол.
27. Техніка виготовлення знімних протезів: підручник / П.С. Фліс, Т.М. Банних. – 3-є видання, Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина». – 2024. – 264 (чорно-білі) + 32 кол.
28. Лабораторні етапи виготовлення ортопедичних конструкцій зубних протезів: навчально-наочний посібник / М.М. Рожко, Т.М. Дмитришин, І.В. Палійчук та ін. / Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина». – 2024. – 222 с. (кол.)
29. Propaedeutics of therapeutic dentistry. The textbook for higher education applicants of dental and foreign faculties of higher education institutions of Ministry of health of Ukraine/ I.M. Tkachenko, I.Y. Marchenko, M.A. Shundryk, Z.Y. Nazarenko, S.A. Pavlenko, O.V. Pavlenkova, A.I. Sydorova, Y.Y. Vodoriz, N.M. Brailko / "Magnolia 2006", 2023. – 423p.
30. Tetyana Zaporozhets, Olena Tkachenko, Svitlana Tryniak. Dental Physiology. Study manual in English.-Lviv: "Magnolia 2006", 2023. – 166 p.
31. Kaskova L.F., Yanko N.V. Preclinical manual of paediatric therapeutic dentistry. – Lviv: «Magnolia 2006», 2024. – 108 p.
32. Diagnosis and Management of Oral Mucosal Lesions. An Issue of Oral and Maxillofacial Surgery Clinics of North America / / by Neel Bhattacharyya (Editor), Donald Cohen (Editor), Elsevier; 1st Edition, 2023. – 240 p.
33. A Guide to Clinical Differential Diagnosis of Oral Mucosal Lesions / Michael W. Finkelstein; Emily Lanzel; John W. Hellstein, 2023. – 95 p. https://assets.ctfassets.net/nglyjmvvpp62/78XdWWzSRvvWBIAocvuJKL/b232c1ed3b75fbe84bdd6654e3669100/ce110.pdf
34. Romanos G. E. Advanced Laser Surgery in Dentistry. – John Wiley & Sons, 2021.
35. Enno Schmidt. Diseases of the Oral Mucosa. – 2021. – 550 p. DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-030-82804-2
36. Gehrig, Jill S, and Daniel E Shin. Foundations of Periodontics for the Dental Hygienist. Sixth edition. Burlington, MA: Jones & Bartlett Learning, 2023.
37. Neville B. W., Damm D. D., Allen C. M., Chi A. C. *Oral and Maxillofacial Pathology*. 5th ed. St. Louis: Elsevier; 2023. ISBN: 978-0-323-78981-3.
38. *Clinical Guide to Oral Diseases*. 1st ed. Hoboken, NJ: Wiley-Blackwell; 2021. 448 p. ISBN: 978-1-119-32811-7.
39. Glick M., Greenberg M. S., Lockhart P. B., Challacombe S. J., editors. *Burket's Oral Medicine*. 13th ed. Hoboken, NJ: Wiley-Blackwell; 2021. 1136 p. ISBN: 978-1-119-59774-2. DOI: 10.1002/9781119597797.
40. Malamos D., Scully C. *Clinical Guide to Oral Diseases*. 1st ed. Hoboken, NJ: Wiley-Blackwell; 2021. 448 p. ISBN: 978-1-119-32811-7.

Нормативні документи:

1. Стандарт медичної допомоги «Анестезіологічне забезпечення в амбулаторній стоматології» (Наказ Міністерства охорони здоров'я України 27 березня 2025 року № 555).
2. Клінічна настанова, заснована на доказах «Анестезіологічне забезпечення в амбулаторній стоматології» (Наказ Міністерства охорони здоров'я України 27 березня 2025 року № 555).
3. Стандарт медичної допомоги «Карієс зубів» (Наказ Міністерства охорони здоров'я України 23 травня 2024 року № 869).
4. Клінічна настанова, заснована на доказах «Карієс зубів» (Наказ Міністерства охорони здоров'я України 23 травня 2024 року № 869).
5. Стандарти медичної допомоги «Дентоальвеолярна травма» (Наказ Міністерства охорони здоров'я України 17 лютого 2023 року № 314).
6. Стандарт медичної допомоги «Раціональне застосування антибактеріальних і антифунгальних препаратів з лікувальною та профілактичною метою» (Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 23.08.2023 № 1513).

ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ

1. Сайт кафедри http://www.vnmu.edu.ua/кафедра-терапевтичної-стоматології
2. Електронна адреса сайту бібліотеки університету: http://www.library.vnmu.edu.ua
3. Національна наукова медична бібліотека України: http://www.library.gov.ua/
4. Всесвітня організація охорони здоров'я http://www.who.int/en/
5. МОЗ України https://moz.gov.ua/
6. Центр громадського здоров'я МОЗ України https://phc.org.ua/kontrol-zakhvoryuvan
7. Електронний ресурс [http://dental-ss.org.ua/load/kniga_stomatologia/5]
8. Українська академія парадонтологів: https://uaperio.org
9. Українська асоціація парадонтологів: https://aiukraine.com.ua
10. Асоціація стоматогів України: https://www.udenta.org.ua
11. Англомовна текстова база даних медичних та біологічних публікацій: http://www.pubmed.com
12. Англомовний веб-ресурс для лікарів та інших професіоналів охорони здоров'я: https://emedicine.medscape.com